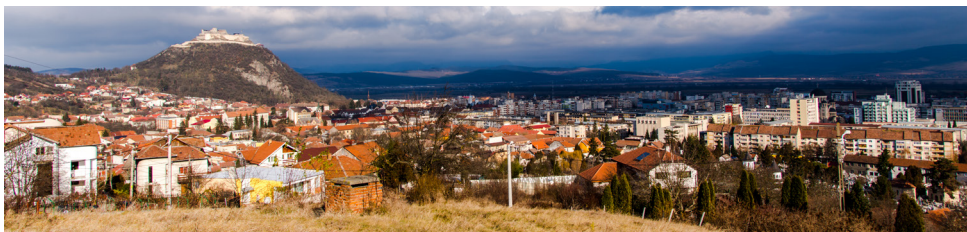

„Reabilitarea zonei urbane Dealul Cetății Deva, monument al naturii și istoric cu valoare turistică ridicată din Municipiul Deva – Refuncționalizarea Incintei I”, cod SMIS 122812

Proiectul este finanțat de Uniunea Europeană din Fondul European de Dezvoltare Regională, prin REGIO-Programul Operațional Regional 2014-2020, Axa prioritară 5–Îmbunătățirea mediului urban și conservarea, protecția și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural, Prioritatea de investiții 5.1 – Conservarea, protejarea, promovarea și dezvoltarea patrimoniului natural și cultural.

Dealul Cetății se află în intravilanul Municipiului Deva, în partea de nord-vest a localității, pe o formațiune de natură vulcanică ce se desprinde din Munții Poiana Ruscăi și are o altitudine de 378 m față de nivelul mării și 184 m față de oraș.

Cetatea Devei prezintă trei incinte de forme diferite, ocupând vârful și o parte din latura de nord a dealului.

Prima incintă, de formă ovală, lungă de 90 m și lată între 18 și 35 m, cuprinde vârful înălțimii și este adaptată la configurația terenului. În interiorul incintei, plasate direct pe stânca nativă nivelată cu dalta, s-au acumulat în mai bine de șase secole de existență, construcții militare care împreună cu cele două spații rezultate: Curtea Mare și curtea Mică.

Incinta a doua are un traseu oval neregulat, determinat de forma primei incinte și de configurația terenului. Aceasta împreună cu toate laturile Incinta I, făcând legătura între incintele I și III. Lățimea Incintei II variază între 2 m și 20 m.

Aceasta este destinată să protejeze în special drumul de acces spre incintele principale de pe vârful Dealului Cetății.

Incintele II și III au făcut obiectul unui alt proiect finanțat prin Programul Operațional Regional 2007 – 2013, Axa prioritară 5 – Dezvoltarea durabilă și promovarea turismului, Domeniul de intervenție - 5.1 Restaurarea și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural, precum și crearea/modernizarea infrastructurilor conexe. Lucrările de execuție s-au desfășurat între anii 2014-2016.

Obiectivul proiectului: Valorificarea potențialului turistic și cultural al zonei urbane „Dealul Cetății Deva”, infrastructură de turism cultural-istoric, în vederea sprijinirii dezvoltării economice integrate durabile a turismului și a activităților conexe în Municipiul Deva, Regiunea de Dezvoltare Vest.

Obiectivul general al proiectului vine în sprijinul îndeplinirii obiectivului specific al priorității de investiții prin creșterea numărului de turiști/vizitatori ai obiectivului de patrimoniu, creștere ce va impulsiona creșterea veniturilor din turism și sectoarele conexe, contribuind astfel la impulsionarea dezvoltării locale.

Obiectivele specifice ale proiectului sunt:

1. Refuncționalizarea Incintei I a Ansamblului monument istoric Cetatea Devei în perioada de implementare a proiectului.

Prin refuncționalizarea Incintei I și reintroducerea ei într-un circuit turistic coerent, alături de incintele II și III, reabilitate în perioada martie 2013 - martie 2016, va determina funcționalitatea întregului monument, creând premisele dezvoltării turismului cultural istoric, punerea în valoare a istoriei și tradițiilor zonei, organizarea de evenimente și manifestări culturale artistice într-un cadru mult mai atractiv decât în prezent, impulsionând dezvoltarea economică locală. Administratorul obiectivului de patrimoniu, estimează o creștere cu 5,1%/an a numărului de turiști/vizitatori în Incinta I.

2. Creșterea vizibilității obiectivului de patrimoniu prin realizarea materialelor de promovare a Incintei I și digitizare.

Digitizarea patrimoniului are beneficii sociale, culturale și economice și poate fi o soluție pentru prezervarea patrimoniului cultural pentru arhive, biblioteci, muzee. Digitizarea patrimoniului local are nu numai o miză economică directă, ci și o importantă contribuție în plan social și cultural pentru întreaga comunitate locală. Digitizarea conținuturilor culturale este o modalitate prin care se poate asigura dezvoltarea sustenabilă a culturii, atragerea unui public nou, internaționalizarea accesului la resurse culturale, îmbunătățirea relaționării cu utilizatorii, facilitarea circulării informației. Planul de lucru în domeniul culturii (2015-2018) al Consiliului Uniunii Europene a stabilit ca prioritate identificarea modalităților de creare a unei oferte turistice europene bazate pe valorizarea patrimoniului cultural și imaterial ca factor de competitivitate și de atragere a unor noi forme de turism, din care România trebuie să facă parte. Prin metodele clasice de promovare, alături de digitizare, crește vizibilitatea obiectivului de patrimoniu și numărul de turiști/vizitatori, determinând o dezvoltare economică sustenabilă, bazată pe exploatarea resurselor culturale.

Grupul țintă:

Entitățile care sunt vizate și care vor beneficia de rezultatele proiectului, în mod direct sau indirect sunt următoarele:

Beneficiari direcți

1. Turiști români și străini în număr de peste 100.000 de persoane;
2. Agenți economici – furnizori de servicii turistice și conexe;
3. Populația, reprezentată de circa 500.000 locuitori ai județului Hunedoara;
4. Inițiatorul proiectului – Municipiul Deva și Administratorul obiectivului de patrimoniu.

Beneficiari indirecti

1. Autorități publice din județul Hunedoara;
2. Agenții de turism românești și străine;
3. Circa 70 specialiști români și străini (istorici, arheologi, muzeografi, etc.).

Efectele proiectului asupra beneficiarului sunt de două tipuri:

1. Financiare – proiectul va genera venituri directe prin perceperea unor taxe pentru vizitarea Incintei I
2. Economice – realizarea proiectului va conduce la creșterea veniturilor la bugetul local ca urmare a dezvoltării economice a zonei de impact a proiectului.

Rezultate așteptate

1. Un obiectiv de patrimoniu restaurat/protejat/conservat;
2. 100.000 vizitatori în primul an de la finalizarea implementării proiectului;
 - Preconizăm o creștere cu 5,1% a numărului de vizitatori pe an începând cu al doilea an de durabilitate a proiectului;
3. Un obiectiv de patrimoniu digitizat;
4. Un obiectiv de patrimoniu promovat.

Activități finanțate

Pentru atingerea rezultatelor proiectului se vor realiza următoarele activități: elaborarea Proiectului tehnic și a detaliilor de execuție, verificarea acestuia și obținerea Autorizației de construire, achiziția serviciilor de informare și publicitate, achiziția serviciilor de verificare tehnică a proiectării, achiziția serviciilor de dirigenție de șantier, achiziția serviciilor de audit financiar extern, achiziția serviciilor de consultanță, achiziția serviciilor de cercetare arheologică preventivă, achiziția serviciilor de asistență tehnică din partea proiectantului, achiziția lucrărilor, achiziția serviciilor de digitizare, informarea și publicitatea proiectului, managementul proiectului, auditul financiar extern al proiectului, dirigenție de șantier, asistență tehnică din partea proiectantului, cercetarea arheologică preventivă a lucrărilor, execuția și recepția lucrărilor, digitizarea obiectivului de patrimoniu, elaborarea și depunerea cererilor de plată/ rambursare, inclusiv cererea de rambursare finală.

Descrierea lucrărilor cuprinse în Proiectul tehnic și propuse să se realizeze:

1. Turn poartă - reabilitare volumetrică

Turnul Porții va fi reabilitat volumetric, dat fiind faptul că există suficiente date istorice pentru o abordare corectă a restaurării sale.

Lucrările propuse în această zonă sunt:

- plombări și injectări la zidăria de piatră;
- curățarea zidăriei de piatră și rostuirea acestora cu mortar cu var hidraulic;
- curățarea, completarea și rostuirea bolților și arcelor de cărămidă;
- restaurarea/refacerea elementelor de piatră fasonată;
- refacerea pereților din zidărie de piatră până la cota inițială;
- refacerea planșelor intermediare și a șarpantei din lemn de stejar;
- golurile exterioare (uși și ferestre) se vor închide cu tâmplărie din lemn.

Construcția are două nivele de vizitare în care se vor organiza expoziții temporare de mică amploare, cu exponate de epocă-fotografii, copii de documente, etc., sau alte tipuri de materiale legate de istoria Cetății. De asemenea pot fi organizate și alte expoziții legate de tema unor evenimente culturale ocazionale.

Accesul în turn, la nivelul etajului 1 se va face pe o scară exterioară din lemn. De pe această scară se accede și pe cursiva adosată zidului de nord.

2. Latura de vest care cuprinde Turnul de vest, Cisterna și zidurile de fortificație cu drum de strajă din piatră.

Încăperile și platformele de pe latura de Vest reprezintă cele mai vechi construcții din Incinta I.

Lucrările propuse în această zonă sunt:

- plombări și injectări la zidăria de piatră;
- curățarea zidăriei de piatră și rostuirea acesteia cu mortar cu var hidraulic;
- lucrări la coronamentul zidului: desfacerea zidăriei la partea superioară până la zidăria stabilă și refacerea acesteia până la cota indicată în proiect, iar pentru protecția acestuia la intemperii, ultimul rând de zidărie se va realiza cu mortar de ciment;
- curățarea, completarea și rostuirea bolților de cărămidă de la cisternă;
- peste cisternă se va reface platforma de lemn pietonală de la nivelul curent, la cota inițială, conform martorilor. Platforma din lemn va avea o porțiune cu sticlă pentru vizualizarea cisternei.

În Camera 1 și Camera 2 de la nivelul parterului se vor realiza grupurile sanitare pe sexe și pentru persoane cu dizabilități, care vor deservei întreaga Incintă I.

Platforma din fața celor trei abside ogivale (situată tot la cota parterului) va fi folosită de spectatori pentru momentele când Cetatea găzduiește evenimente culturale. Platforma superioară este situată la nivelul drumului de strajă, la aceeași cotă cu cele două guri de tragere ale Donjonului de Vest. Aceasta va găzdui o expoziție de piese de artilerie specifice epocii.

3.Zona Palat Princiar și cele două pivnițe de la nivelul inferior

Palatul Princiar reprezintă "inima" Incintei I. În această zonă se află reședința Principelui, de unde provine și denumirea acestui corp de clădire. În zona demisolului regăsim cele două pivnițe care s-au păstrat într-o stare de conservare bună.

Lucrările propuse în această zonă sunt:

- plombări și injectări la zidăria de piatră;
- consolidarea zidului de piatră din exterior prin realizarea unei structuri metalice de sprijinire ce se ancorează direct în stânca din curtea interioară;
- curățarea zidăriei de piatră și rostuirea acesteia cu mortar cu var hidraulic;
- curățarea, completarea și rostuirea bolților și arcelor de cărămidă de la sala palatului;
- curățarea și rostuirea bolților de piatră de la cele două pivnițe;
- realizarea unei platforme circulabile cu rol de protecție la intemperii peste bolțile de piatră ale pivnițelor;

- lucrări la coronamentul zidului: desfacerea zidăriei la partea superioară până la zidăria stabilă și refacerea acesteia până la cota indicată în proiect, iar pentru protecția acestuia la intemperii, ultimul rând de zidărie se va realiza cu mortar de ciment.

La cota nivelului principal al Palatului se amenajează un spațiu expozițional destinat expunerii diferitelor obiecte legate de istoria Cetății. Mai pot fi organizate și alte tipuri de manifestări culturale în care pot fi expuse diferite tipuri de exponate legate de tematica evenimentelor. În Pivnița Mare (pivnița nr.1) va fi expusă o machetă a Cetății Deva, reprezentând o reconstituire a acesteia, conform studiilor istorice. De asemenea, această pivniță poate fi folosită și pentru pregătirea artiștilor când se organizează spectacole teatrale, operă, concerte, etc., aceasta fiind amplasată în apropierea scenei. În Pivnița Mică (pivnița nr.2) se va amenaja o încăpere memorială dedicată lui Francisc David – fondatorul cultului Unitarian, care a fost încarcerat și a decedat în Cetatea Devei. Vor fi expuse documente referitoare la viața și opera lui Francisc David.

4.Latura de sud (parțial) și est (parțial) a Palatului ce cuprinde pivnița nr.3, nr.4 și camera de legătură dintre Curtea Mică și Curtea Mare

Pivnițele nr.3 și nr.4 sunt situate pe locul fostei capele a garnizoanei și care, la ora actuală, este distrusă. Se păstrează doar zidul dinspre Curtea Mare cu golul de acces istoric și care facilitează accesul vizitatorilor pe o platformă care se va realiza cu o structură din lemn, la nivelul urmelor de grinzi ale planșeului de peste bolțile din piatră ale pivnițelor.

Locul oferă o belvedere spectaculoasă asupra orașului și va deveni unul dintre spațiile de polarizare ale vizitatorilor. Vor fi amplasate dispozitive de tip „binoclu” și panouri informative despre evoluția istorică a orașului. De asemenea, locul oferă o perspectivă specială asupra Incintelor II și III, contribuind la o mai bună înțelegere a monumentului în ansamblul său.

Lucrările propuse în această zonă sunt:

- plombări și injectări la zidăria de piatră;
- desfacerea zidului exterior al Incintei I, din dreptul pivnițelor nr.3 și nr.4 afectat de explozie și refacerea acestuia până la cota indicată în proiect;
- curățarea zidăriei de piatră și rostuirea acesteia cu mortar cu var hidraulic;
- curățarea, completarea și rostuirea bolților și arcelor de cărămidă de la nivelul principal;
- curățarea și rostuirea bolților de piatră de la cele două pivnițe;
- lucrări la coronamentul zidului: desfacerea zidăriei la partea superioară până la zidăria stabilă și refacerea acesteia până la cota indicată în proiect, iar pentru protecția acestuia la intemperii, ultimul rând de zidărie se va realiza cu mortar de ciment.

La nivelul inferior, sub platforma din lemn, se va dezvolta o zonă de depozitare, foarte importantă pentru funcționarea Incintei I. Nu va fi un loc vizitabil, va fi destinat doar depozitării dispozitivelor și mobilierului care se folosesc în momentele de găzduire a evenimentelor culturale.

Sala Multifuncțională nr. 2 se situează tot pe latura de Sud a Incintei I, în locul fostei Pivnițe de Vinuri a garnizoanei. Aceasta este situată în zona fostului „corp de legătură” dintre volumele de Nord și de Sud ale ansamblului istoric. Este o intervenție menită să pună în valoare această încăpere istorică în care s-au găsit urme arheologice importante. Vor fi realizați pereți perimetrali cu panouri din sticlă, pe structură de lemn situați la 0,6 m de zidăria istorică, pentru a permite vizualizarea structurii originale. Pivnița va fi protejată cu un acoperiș realizat tot din sticlă. Este un spațiu care va putea fi folosit pentru simpozioane, conferințe, sală de curs pentru lecții deschise de istorie, etc. Dat fiind amplasamentul în Pivnița de Vinuri istorică, vor putea fi organizate evenimente specifice.

5. Latura de est ce cuprinde decantorul, fosta magazie de arme, zidurile de delimitare a Incintei I

Lucrările propuse în această zonă sunt:

- plombări și injectări la zidăria de piatră;
- curățarea zidăriei de piatră și rostuirea acesteia cu mortar cu var hidraulic;
- lucrări la coronamentul zidului: desfacerea zidăriei la partea superioară până la zidăria stabilă și refacerea acesteia până la cota indicată în proiect, iar pentru protecția acestuia la intemperii, ultimul rând de zidărie se va realiza cu mortar de ciment;
- curățarea, completarea și rostuirea bolților și arcelor de cărămidă de la magazia de arme;
- realizare platformă belvedere cu rol de protecție la intemperii peste bolta de piatră a fostei magazii de arme.

Sala multifuncțională nr. 1 (Magazia de arme) situată la limita de Est a Incintei I, se prezintă într-o stare de conservare bună, oferind un spațiu cu o imagine istorică nealterată.

Acest spațiu va găzdui, conform funcțiunii inițiale, o expoziție de arme specifice diferitelor epoci istorice prin care a trecut monumentul, parte dintre acestea descoperite în urma amplelor săpături arheologice din anii 2008-2010.

Deasupra „magaziei de arme” se amenajează Platforma Belvedere Est, cel mai spectaculos loc din Incinta I. De aici, vizitatorii vor putea admira o perspectivă larg deschisă către Valea Mureșului și a municipiului Deva cu împrejurimile sale. Datorită amplasamentului special, Platforma Belvedere Est va fi un pol de atracție major în circuitul de vizitare al Cetății.

În imediata apropiere a accesului în Magazia de arme se află Decantorul Incintei I, o construcție istorică subterană de sec. XVII care a fost descoperită cu ocazia cercetării arheologice din 2008-2010. Zidăria din piatră va fi restaurată și va oferi o imagine asupra evoluției tehnice a instalațiilor din epocă.

Perimetral se vor monta balustrade de protecție.

Între Curtea Mare și Curtea Mică există o diferență de nivel semnificativă. Aceasta va fi preluată prin realizarea unor platforme și scări din lemn.

6.Zona de nord a Incintei I

Lucrările propuse în această zonă sunt:

- plombări și injectări la zidăria de piatră;
- consolidarea zidului de piatră din exterior prin realizarea unei structuri din contraforți din piatră și cadre metalice ce se ancorează direct în stânca din curtea interioară. Acești contraforți se amplasează pe traseul marilor istorici a zidurilor vechi. Zidăria contraforților va fi țesută cu zidăria peretelui de nord existent și ancorată cu tiranți metalici de acesta. Pe retragerile volumetrice ale contraforților se va realiza o cursivă pietonală din lemn, pe toată lungimea zidului. Aceasta va fi poziționată la nivelul urmelor istorice ale grinzilor planșeului de peste parter.
- curățarea zidăriei de piatră și rostuirea acesteia cu mortar cu var hidraulic;
- curățarea, completarea și rostuirea bolților și arcelor de cărămidă;
- curățarea și rostuirea bolților de piatră de la cele două pivnițe;
- realizarea unei platforme circulabile cu rol de protecție la intemperii peste bolțile de piatră ale pivnițelor;
- lucrări de punere în valoare a urmelor de creneluri "renaștere" vizibile în treimea superioară a zidului;
- lucrări la coronamentul zidului: desfacerea zidăriei la partea superioară până la zidăria stabilă și refacerea acesteia până la cota indicată în proiect, iar pentru protecția acestuia la intemperii, ultimul rând de zidărie se va realiza cu mortar de ciment.

Încăperile adiacente zidului de nord situate în fața intrării în Incinta I se află în stare de ruină cu un grad avansat de degradare. Aflate în proximitatea intrării de la parterul Turnului de Poartă, aceste încăperi sunt primele construcții pe care vizitatorul le percepe intrând în Incinta I.

Cercetarea arheologică a relevat urmele istorice ale acestor încăperi, ceea ce face posibilă reabilitarea volumetrică parțială a zidurilor la cote cuprinse între 1,20 m și 2,20 m.

Din punct de vedere istoric, aceste încăperi au avut funcțiunile de **Corp de gardă, Arest și Temniță**, situate la parterul corpului de Nord. Zidurile degradate vor fi desfăcute și se reconstruiesc până la cota de coronament propusă în proiect – între 1,2 și 2,2 metri înălțime.

La nivelul cursivei circulabile se va accede pe o scară din lemn, adiacentă Turnului de poartă. De pe cursiva circulabilă propusă se oferă o imagine de ansamblu a întregii Incinte I, iar în cazul evenimentelor culturale funcționează ca o „lojă” pentru spectacolele în aer liber.

7.Zona de stânci de pe latura de nord a Incintei I (zonă complet distrusă în urma exploziei)

Lucrările propuse în această zonă sunt:

Soluția propusă prin proiect constă în instalarea unui sistem de matori care să fie supravegheați după un program cuprins în Programul de urmărire în timp a comportării construcției. Sistemul va arăta în timp real modul în care evoluează starea de echilibru static a stâncilor dislocate. În funcție de această evoluție, vor fi luate măsuri de eventuală stabilizare a stâncilor.

Ca măsură suplimentară de stabilizare a stâncilor rezultate din explozie, se va monta o plasă metalică, mulată pe suprafața stâncilor. Această plasă va fi ancorată la partea superioară și cea inferioară, cu ancore metalice, introduse prin foraj în stratul de bază (stâncă) amplasate la cca. 2,00 m una de alta.

8.LUCRĂRI EXTERIOARE

Lucrările exterioare se împart în trei zone: Curtea Mare, Curtea Mică și Zona de legătură dintre cele două curți (ruina fostului corp de est al garnizoanei).

În Curtea Mare terenul va fi sistematizat, având în vedere funcțiunea de organizare a unor evenimente culturale pe care această zonă poate să o îndeplinească. Această funcțiune presupune o planificare relativă a Curții Mari. Acolo unde este posibil va fi lăsat vizibil nivelul de călcare istoric, pe stâncă.

Pentru circulația în Incinta I este propusă o alee pietonală din dale mici de andezit montate pe pat de nisip. Pentru a accede de la cota de intrare din zona turnului la cota din Curtea Mare este prevăzută o scară din piatră. Pentru accesul din Curtea Mare în Curtea Mică este prevăzută de asemenea o scară de piatră. Din Curtea Mică, în zona de acces, la Magazia de arme, este prevăzută o scară din lemn.

Pentru protecția vizitatorilor, în toate zonele accesibile și pe aleile de circulație care au diferențe de nivel mai mari de 0,5 m, sunt prevăzute balustrade din lemn.

În Curtea Mare se va amenaja pentru evenimentele culturale o platformă din dale de piatră, amplasată în zona pivnițelor nr.2 și nr.3. Pentru spectatori, prin proiect sunt prevăzute 3 gradene din piatră, cu bănci fixe fără spătar, din rigle de lemn. Gradenile sunt amplasate pe latura de vest a Curții Mari, cu privire spre podiumul-scenă spre incinta Curții Mari. Pentru funcționalitatea scenei sunt prevăzute echipamente de iluminat specific și sonorizare.

În Curtea Mică terenul existent este foarte denivelat, parțial generat de săpătura arheologică, dar și de situarea acestuia în proximitatea exploziei de la 1849. În această zonă se va executa un pavaj din piatră similar celui din Curtea Mare, pavaj care va fi racordat la circulațiile pe scări dinspre zona Corpului de est și va face legătura cu cota mult inferioară a accesului în Magazia de arme și Decantor. Conceptul general de intervenție asupra monumentului presupune diminuarea impactului vizual al lucrărilor care vor fi executate, în consecință îngroparea (în limita posibilităților) a funcțiunilor nou propuse, dar strict necesare realizării proiectului.

Valoarea totală a proiectului: 23.154.195,52 lei

Contribuția Uniunii Europene: 18.697.012,92 lei

Proiectul este prevăzut să se implementeze în perioada 02.03.2016 – 31.12.2023, cu posibilitatea de prelungire.